

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието, храните и горите

Министерство на образованието и науката

Министерство на здравеопазването

Утвърдили:

ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА

Министър на земеделието, храните и горите

ПРОФ. Д-Р КОСТАДИН АНГЕЛОВ

Министър на здравеопазването

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

ВАСИЛ ГРУДЕВ

Изпълнителен директор на Държавен фонд „Земеделие“

**НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА
СХЕМА ЗА ПРЕДЛАГАНЕ НА ПЛОДОВЕ, ЗЕЛЕНЧУЦИ,
МЛЯКО И МЛЕЧНИ ПРОДУКТИ В ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ,
УЧИЛИЩАТА И ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА СПЕЦИАЛНА
ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОДКРЕПА В РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ
ДО КРАЯ НА УЧЕБНАТА 2022/2023 ГОДИНА**

Дата: 13 май 2020 г./ изм. 13 октомври 2020 г.

Съдържание

1.	АДМИНИСТРАТИВНО РАВНИЩЕ	4
2.	НУЖДИ И РЕЗУЛТАТИ, КОИТО ТРЯБВА ДА БЪДАТ ПОСТИГНАТИ	4
2.1.	Определени нужди	4
2.2.	Цели и показатели	5
2.3.	Базово равнище	6
3.	БЮДЖЕТ	7
3.1.	Помощ от Съюза за схемата за училищата	7
3.2.	Съществуващи национални схеми	8
4.	ЦЕЛЕВА(И) ГРУПА(И)	9
5.	СПИСЪК НА ПРОДУКТИТЕ, РАЗПРОСТРАНЯВАНИ ПО СХЕМАТА ЗА УЧИЛИЩАТА	9
5.1.	Плодове и зеленчуци	10
5.1.1.	Пресни плодове и зеленчуци – член 23, параграф 3, буква а) от Регламент (ЕС) № 1308/2013	10
5.1.2.	Обработени плодове и зеленчуци – член 23, параграф 4, буква а) от Регламент (ЕС) № 1308/2013	11
5.2.	Мляко и млечни продукти	11
5.2.1.	Мляко – член 23, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) № 1308/2013	11
5.2.2.	Млечни продукти – член 23, параграф 4, буква б) от Регламент (ЕС) № 1308/2013	11
	Описание на раздаваните мляко и млечни продукти	12
5.2.3.	Млечни продукти – Приложение V към Регламент (ЕС) № 1308/2013	12
5.2.4.	Определяне на приоритет на пресни плодове и зеленчуци и на млякото за пиене	13
5.3.	Други селскостопански продукти в образователните мерки	13
5.4.	Критерии за избор на продукти, които се разпространяват по схемата за училищата и приоритетите при избора им	13
6.	СЪПЪТСТВАЩИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ МЕРКИ	15
7.	МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	16
7.1.	Цени на плодове и зеленчуци/мляко в училищата	16
7.2.	Честота и продължителност на разпространение на плодове и зеленчуци/мляко в училищата и на съпътстващите образователни мерки	16
7.3.	График на разпространение на плодове и зеленчуци/мляко в училищата	16
7.4.	Разпространение на млечни продукти в Приложение V към Регламент (ЕС) № 1308/2013	17

7.5.	Избор на доставчици	18
7.6.	Допустими разходи	18
7.6.1.	Правила за възстановяване на разходите	18
7.6.2.	Допустимост на някои разходи	19
7.7.	Участие на органи и заинтересованите страни.....	19
7.8.	Информация и публичност	20
7.9.	Административни проверки и проверки на място	21
7.10.	Мониторинг и оценка.....	21

1. АДМИНИСТРАТИВНО РАВНИЩЕ

Член 23, параграф 8 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 (наричан по-нататък основния акт) и член 2, параграф 1, буква а) от Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/39 на Комисията (наричан по-нататък регламента за изпълнение)

Национална	☒	- Схемата се прилага на национално ниво, на територията на цялата страна.
Регионална	☐	

2. НУЖДИ И РЕЗУЛТАТИ, КОИТО ТРЯБВА ДА БЪДАТ ПОСТИГНАТИ

2.1. Определени нужди

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 1, буква б) от регламента за изпълнение

Консумацията на пресни плодове и зеленчуци и качествени мляко и млечни продукти доставят на организма витамини, минерали и хранителни вещества, които са необходими за развитието на подрастващия организъм.

Възпитаването на навици и поведение при децата започва от ранна детска възраст, в семейната среда, като изграждането на осъзнати хранителни предпочитания започва след 3-тата - 4-тата година, когато детето има възможност самостоятелно да направи своя информиран избор на храна.

Схемата за предоставяне на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа подпомага приема на разнообразни храни, необходими за изграждането на здрав и жизнен организъм в най-интензивния период от неговото развитие. По този начин се придобиват знания и се създават навици, които спомагат за устойчиво следване и утвърждаване на здравословни принципи в храненето.

Предвидените в приложимата европейска законодателна рамка съпътстващи мерки, които се прилагат успоредно с доставката на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти, дават възможност за опознаване на земеделските процеси, като по този начин осигуряват познания за изграждането на цялостна представа за отглеждането на плодове и зеленчуци и добиването на мляко. Запознаването на децата с отглеждането на здравословни продукти, формира на по-късен етап в зрелия индивид устойчиво отношение и ангажираност към първоизточника на качествената храна – селското стопанство.

От гледна точка на здравословното хранене са разграничени две възрастови групи при децата, като за всяка от тях се препоръчва конкретен прием на плодове и зеленчуци и на мляко и млечни продукти.

При децата на възраст 3 – 7 години приемът на мляко и млечни продукти се осигурява чрез ежедневно включване в менюто на най-малко 350 г кисело или прясно мляко и на най-малко 25 – 30 г сирене и/или кашкавал при целодневно хранене. Препоръчва се прясното и киселото мляко да са със съдържание на мазнини от 2% в най-малко два дни от седмицата, а в останалите дни от седмицата - от 3% до 3,6%.

При децата на възраст 7-10 години осигуряването на мляко и млечни продукти се извършва чрез ежедневно включване в менюто на най-малко 400 г кисело или прясно мляко със съдържание на мазнини 2% и най-малко 30 г сирене при целодневно хранене.

Препоръката на диетолозите за здравословно хранене е за консумация на около 400 г/ден плодове и зеленчуци, като от изключителна важност е осигуряването на разнообразие в продуктите.

2.2. Цели и показатели

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 1, буква в) от регламента за изпълнение

Общата цел на схемата за предлагане на плодове, зеленчуци и мляко и млечни продукти в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа е да се осигури юридически и финансови условия за трайно увеличаване на дела на тези продукти в храненето на децата и учениците, особено във възрастта, когато се оформят хранителните им навици.

Чрез прилагането на схемата се дава възможност на подрастващите да се запознаят с разнообразието на продуктите, обект на схемата, и ползата от тяхната консумация. Така в бъдеще ще се подпомогне целенасоченото търсене на тези продукти, а присъствието им в дневния хранителен режим ще се засили.

Приобщаването на децата в страната към идеята за здравословно хранене и устойчивото изграждане на навици и познанията в областта на земеделието и храненето са от особено значение за обществено-икономическото и социалното развитие на страната.

Обща(и) цел(и)	Показател(и) за въздействието	Конкретна(и) цел(и)	Показател(и) за резултат	Изходен(и) показател(и)
Увеличаване консумацията на плодове/зеленчуци и/мляко при храненето на децата и постигане на здравословни хранителни навици	% промяна в пряката и косвената консумация на плодове/зеленчуци и/мляко от деца след 6 години (изследването ще бъде част от доклада за оценка на прилагането на 6-годишната стратегия, чл. 8, параграф 2 от Регламент 39/2017)	Увеличение на консумацията на плодове/зеленчуци/мляко от децата в училищата	% деца, участващи в схемата за училищата за една учебна година спрямо общия брой деца от целевата група	Брой деца, участващи в схемата за училищата за една учебна година
			% училища, участващи в схемата за училищата за една учебна година спрямо общия брой училища от целевата група	Брой училища, участващи в схемата за училищата за една учебна година
				Средна консумация в училищата на плодове/зеленчуци/мляко на дете и на

				учебна година (количество или порции)
		Увеличени знания от децата в училищата относно разнообразието от селскостопански продукти и относно здравословните хранителни навици	% деца, участващи в съпътстващи образователни мерки на учебна година спрямо общия брой деца от целевата група	Брой деца, участващи в образователни мерки за една учебна година Разходи за образователни мерки за една учебна година

2.3. Базово равнище

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 1, буква г) от регламента за изпълнение

Данни от националното проучване на храненето, извършено от Националния център по общественото здраве и анализи /НЦОЗА/ през 2014 г. показват, че ежедневно мляко се консумира от 36,7% от децата на възраст 7-10 години, а млечни продукти (сирене и кашкавал) съответно от 27%. Приемът на мляко при деца на възраст 3-7 год. е 230 мл, а при децата на 7-10 годишна възраст е още по-нисък – 186 мл. Консумацията на млечни продукти (сирене, извара, кашкавал) при децата на 3-7 год. е 31,5 г на ден, а при тези на 7-10 години е 29,2 г на ден.

Данните показват, че средната дневна консумация на плодове и зеленчуци при деца на възраст 3-7 години е 442,8 г, от които 298,6 г са плодове. При децата във възрастовата група 7–10 години среднодневната консумация на плодове и зеленчуци е от 384,6 г, от които 238,7 г са плодове.

Консумацията на пресни плодове и зеленчуци и на мляко и млечни продукти сред подрастващите се е увеличила в сравнение с данните от предходното изследване, извършено през 2010 година. Тази тенденция обаче, е валидна предимно за големите населени места, където асортиментът на предлаганите стоки е по-голям и позволява разнообразие от вкусове и качество. Влияние оказва и по-високата покупателна способност в градовете.

Прилагането на схемата за предлагане на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа в страната цели устойчивост на постигнатите резултати във всички населени места в страната, като продължи да осигурява на децата от най-ранна възраст регулярен достъп до здравословни храни. За изграждането на трайни здравословни хранителни навици е необходимо дългосрочно прилагане на мерки (в т.ч и училищната схемата), за да може да се осигури приемственост в поколенията.

3. БЮДЖЕТ

3.1. Помощ от Съюза за схемата за училищата

Член 23а от основния акт и член 2, параграф 1, буква д) от регламента за изпълнение

Помощ от ЕС за схемата за училищата (в евро)	Период 1.8.2017 – 31.7.2023 г.		
	Предлагане на плодове и зеленчуци в училищата	Предлагане на мляко в училищата	Общи елементи ако е приложимо
Разпространение на плодове и зеленчуци/мляко в училищата	12 126 004,00	5 749 622,00	
Съпътстващи образователни мерки	1 000 000,00	500 000,00	
Наблюдение, оценка, публичност[1]	20 000,00	20 000,00	
Общо	13 146 004,00	6 269 622,00	
Общо всичко			19 415 626,00*

Разпределението на бюджета е за шестгодишен период с начало учебната 2017/2018 година в съответствие с чл. 2, параграф 3 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/40 на Комисията от 3 ноември 2016 г.

Помощта от ЕС е в евро, като за 2017-2018 год. е взета сумата от Решение за изпълнение на Комисията от 23.03.2017 год. в размер на 2 677 109,00 евро за плодове и зеленчуци и 1 167 367 евро за мляко и млечни продукти, а за останалите 5 години е заложено индикативното разпределение, което е 2 093 779,00 евро годишно за плодове и зеленчуци и 1 020 451 евро годишно за мляко и млечни продукти. Разпределението на средствата по категории разходи също е индикативно, като разчетът е направен въз основа на опита от прилагането на схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, така че да се достигне оптимално финансиране на всички доставки на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и да се покрият разходите по съпътстващите мерки, оценката и мониторинга на схемата.

3.1.1. Предоставена национална помощ, освен тази от Съюза, за финансиране на схемата за училищата			
Член 23а, параграф 6 от основния акт и член 2, параграф 2, буква г) от регламента за изпълнение			
Не	☐		
Да	☒		
Ако отговорът е да, посочете сума (в лева)			
	Плодове/зеленчуци	Мляко/млечни продукти, различни от тези, посочени в Приложение V	Приложение V
Снабдяване/разпространение	44 398 461,13 лв.	69 643 855,88 лв.	продукти
Съпътстващи образователни мерки	3 551 876,89 лв.	5 571 808,46 лв.	
Наблюдение, оценка, публичност	710 375,38 лв.	1 114 301,69 лв.	
Общо	48 660 713,40 лв.	76 329 966,03 лв.	
Общо всичко	124 990 679,43 лв.		
Финансова помощ се предоставя за шест години и е в съответствие с Националното законодателство.			

Националното финансиране се отпуска като допълнение към европейското, с цел да се постигне оптимално изпълнение на заложените цели. Разпределението на средствата е индикативно, като разчетът е направен въз основа на опита от прилагането на схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, така че да се достигне пълно финансиране на всички доставки на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти и да се покрият разходите по съпътстващите мерки, оценката и мониторинга на схемата.

Изчисленията са направени на база брой деца и брой училища, участващи в схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ през 2016/2017 учебна година, като предвиденото национално финансиране е съобразено с нуждите на схемата за предлагане на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа.

3.2. Съществуващи национални схеми		
Член 23а, параграф 5 от основния акт и член 2, параграф 2, буква д) от регламента за изпълнение		
Не	☒	
Да	☐	
– Разширяване на целевата група		☐
– Разширяване на продуктовата гама		☐

– Увеличена честота или продължителност на разпространението на продукти	☐
– Усъвършенствани образователни мерки (увеличен брой или честота или продължителност или целева група на въпросните мерки)	☐
– Други: моля посочете (например в случай, че първоначално продуктите не се предоставят безплатно и тези, които се предоставят безплатно)	☐
Бележки/обяснителен текст	

4. ЦЕЛЕВА(И) ГРУПА(И)

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 1, буква е) от регламента за изпълнение

Схема за предоставяне на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа е инструмент, който подпомага повишаването на хранителната култура и създаване на навици у децата и учениците за здравословно хранене с включване на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти. Детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа са подходяща среда за въздействие върху хранителните навици.

Бенефициенти по схемата са децата от I до подготвителна група в детските градини; децата от подготвителна група и учениците от I до IV клас в училищата и децата от подготвителна група и учениците от I до IV клас в центровете за специална образователна подкрепа.

Схемата се прилага на национално ниво, на територията на цялата страна.

Училищно ниво	Възрастова група на децата	Предлагане на плодове и зеленчуци в училищата	Предлагане на мляко в училищата
Детски ясли		☐	☐
Предучилищни групи	3-6 год.	☒	☒
Основно образование	6-10 год.	☒	☒
Гимназия		☐	☐

5. СПИСЪК НА ПРОДУКТИТЕ, РАЗПРОСТРАНЯВАНИ ПО СХЕМАТА ЗА УЧИЛИЩАТА

Член 23, параграф 9 от основния акт и член 2, параграф 1, буква ж) от регламента за изпълнение

5.1. Плодове и зеленчуци

5.1.1. Пресни плодове и зеленчуци – член 23, параграф 3, буква а) от Регламент (ЕС) № 1308/2013

Кайсии, череша, праскови, нектарини, сливи	☒	Моркови, репи, салатно цвекло, козя брада, целина с едри глави, репички и подобни кореноплодни, годни за консумация	☒
Ябълки, круши, дюли	☒	Зеле, карфиол и други годни за консумация зеленчуци от рода Brassica	☐
Банани	☒		
Горски плодове	☐	Краставици, корнишони	☒
Смокини	☐	Салати, цикория и други листни зеленчуци	
Грозде	☒	Леща, грах и други варива	☐
Пъпеши, дини	☐	Домати	☒
Цитрусови плодове	☒	Други зеленчуци: моля, уточнете	☐
Тропически плодове	☐	.....	
Киви	☐		
.....			

Размер на порциите плодове/зеленчуци:

№ по ред	Плод/зеленчук	Мин. к-во на порция (в кг)	Макс. к-во на порция (в кг)	Вид на предлагане		
				Училища/центровете за специална образователна подкрепа		детски градини
				вид на предлагане	опаковка	
1.	Ябълки	0,140	0,220	Цели – 1 брой	В индивидуална опаковка	Могат да бъдат доставени в обща опаковка
2.	Круши	0,170	0,220	Цели – 1 брой	В индивидуална опаковка	
3.	Грозде	0,150	0,200	Цели	В индивидуална опаковка	
4.	Праскови/нектарини	0,150	0,220	Цели – 1 брой	В индивидуална опаковка	
5.	Сливи	0,120	0,160	Цели – 4 – 5 броя	В индивидуална опаковка	
6.	Банани	0,150	0,220	Цели – 1 брой	В индивидуална опаковка	
7.	Портокали	0,150	0,250	Цели – 1 брой	В индивидуална опаковка	
8.	Мандарини	0,140	0,210	Цели – 2 – 3 броя	В индивидуална опаковка	
9.	Домати	0,140	0,200	Цели – 1-2 брой	В индивидуална опаковка	
10.	Краставици/корнишони	0,150	0,200	Цели или нарязани	В индивидуална опаковка	
11.	Моркови	0,120	0,150	Цели или нарязани	В индивидуална опаковка	

С преминаването към стандартни таблици за единични разходи от учебната 2020/2021 година се допуска отклонение в теглото на порция плод или зеленчук до +/- 20 от следните определени размери на порциите плодове/зеленчуци:

Номер по ред	Плод/ зеленчук	Количество на порция (в кг)	Вид на предлагане
1.	Ябълки	0,180	Цели – 1 брой
2.	Круши	0,195	Цели – 1 брой
3.	Грозде	0,175	Цели
4.	Праскови/ нектарини	0,185	Цели – 1 брой
5.	Кайсии	0,175	Цели – 2 - 4 броя
6.	Череши	0,150	Цели
7.	Сливи	0,140	Цели – 4 – 5 броя
8.	Банани	0,185	Цели – 1 брой
9.	Портокали	0,200	Цели – 1 брой
10.	Мандарини	0,175	Цели – 2 – 3 броя
11.	Домати	0,170	Цели – 1 - 2 броя
12.	Краставици/ корнишони	0,175	Цели или нарязани
13.	Моркови	0,135	Цели или нарязани

*Видът на опаковката, в която следва да се предлагат плодовете и зеленчуците в детските градини, училищата и центрове за специална образователна подкрепа, се определя с приложимото национално законодателство.

5.1.2. Обработени плодове и зеленчуци – член 23, параграф 4, буква а) от Регламент (ЕС) № 1308/2013

Не се предвижда предоставянето на обработени плодове и зеленчуци.

5.2. Мляко и млечни продукти

5.2.1. Мляко – член 23, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) № 1308/2013

Мляко за пиене със и без съдържание на лактоза.	☒
---	-------------------------------------

5.2.2. Млечни продукти – член 23, параграф 4, буква б) от Регламент (ЕС) № 1308/2013

Продукти, разпространявани по схемата за училищата	Добавена сол		Добавени мазнини		Коментари (незадължително)
	Не	Да	Не	Да	

Сирена и извара	☒	☐	☒	До 3,5%	☒	☐		
Кисело мляко	☒	☒	☐		☒	☐		
Ферментирани или подкиселени млечни продукти без добавени захар, ароматизатори, плодове, ядки или какао	☐	☐	☐		☐	☐		

Описание на раздаваните мляко и млечни продукти

Код по КН	Продукт
040120	Прясно мляко, без добавена захар/мед, със съдържание на мазнини 2%
04031011	Кисело мляко без добавена захар/мед; мазнини 2%
0406	*Бяло саламурено сирене с добавена сол до 3.5% *Кашкавал с добавена сол от 1,8% до 3%

Максималното количество мляко и млечен продукт за едно дете или ученик на ден:

- 250 мл прясно пастеризирано мляко със съдържание на мазнини 2%;
- 200 гр. кисело мляко със съдържание на мазнини 2%;
- 30 гр. бяло саламурено сирене или кашкавал

5.2.3. Млечни продукти – Приложение V към Регламент (ЕС) № 1308/2013
Не се предвижда раздаване на продукти от Приложение V

5.2.4. Определяне на приоритет на пресни плодове и зеленчуци и на млякото за пиене

Допустими по схемата са само пресни плодове и зеленчуци, включени в списъка по т. 5.1. Спазват изискванията за размер на една порция и се гарантира тяхното разнообразие.

Забранява се разпределянето в детските градини, училищата и центрoвете за специална образователна подкрепа на генетично модифицирани плодове и зеленчуци.

Съгласно разпоредбите на чл. 23, параграф, буква б) от Регламент 1308/2013, за да се насърчи потреблението и на други здравословни млечни продукти типични за страната ни, по схемата са допустими мляко за пиене и млечни продукти от следните категории:

- Прясно пастеризирано мляко, попадащо под номенклатурен код по КН 040120;
- Кисело мляко, попадащо под номенклатурни кодове по КН 04031011;
- Бяло саламурено сирене и кашкавал, попадащи под номенклатурен код по КН 0406.

Дава се приоритет на прясното пастеризирано мляко. Информация относно начина на даване на приоритет може да бъде предоставена на Комисията при поискване. Раздаваните по схемата мляко и млечни продукти не могат да бъдат използвани за приготвяне на други ястия с добавена сол и растителна мазнина, както и да участват в състава на топлинно обработени продукти.

От учебната 2020/2021 година по схемата за предлагане на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти в детските градини, училищата и центрoвете за специална образователна подкрепа се доставят и биологично произведени продукти.

5.3. Други селскостопански продукти в образователните мерки

Член 23, параграф 7 от основния акт и член 2, параграф 1, буква ж) от регламента за изпълнение

Да	Не
☒ Мед	☐

5.4. Критерии за избор на продукти, които се разпространяват по схемата за училищата и приоритетите при избора им

Член 23, параграф 11 от основния акт и член 2, параграф 2, буква а) от регламента за изпълнение

Здравни съображения	☒
Екологични съображения	☐

Сезонност	☒
Разнообразие от продукти	☒
Наличие на местно или регионално производство	☒
<p>Разпределяните плодове и зеленчуци трябва да отговарят на изискванията за качество на пресни плодове и зеленчуци, съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) № 543/2011 на Комисията и на изискванията за безопасност съгласно Закона за храните и нормативните актове по прилагането му.</p> <p>Плодовете и зеленчуците се съхраняват, почистват, измиват и опаковат в обекти, регистрирани по реда на чл. 12 от Закона за храните и се предоставят на децата и учениците в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 852/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г., на Наредба № 37 от 2009 г. за здравословно хранене на учениците, на Наредба № 6 от 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения и на Наредба № 8 от 2018 г. за специфичните изисквания към безопасността и качеството на храните, предлагани в детските заведения, училищните столове и обектите за търговия на дребно на територията на училищата и на детските заведения, както и към храни, предлагани при организирани мероприятия за деца и ученици.</p> <p>Млякото и млечните продукти трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. да са произведени от сурово мляко, което отговаря на изискванията на приложение III, секция IX, глава I, т. 3 от Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г.; 2. да отговарят на изискванията на Наредбата за специфичните изисквания към млечните продукти, приета с Постановление № 119 на Министерския съвет от 2012 г. и на чл. 15 от Наредба № 8 от 2018 г.; 3. да са произведени в одобрени обекти на територията на Европейския съюз (ЕС) и да се доставят в индивидуални или неиндивидуални опаковки с ненарушена цялост, които отговарят на изискванията на Регламент (ЕО) № 1935/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 27 октомври 2004 г. относно материалите и предметите, предназначени за контакт с храни. Неиндивидуалните опаковки могат да бъдат отваряни, нарязвани или разливани в детските градини, които разполагат с помещения за приготвяне или раздаване на храна, регистрирани по реда на чл. 12 от Закона за храните. 4. да се доставят от заявителите със собствени или наети с договор транспортни средства, разполагащи с устройства за поддържане на температурен режим, които осигуряват поддържане на хладилната верига, съгласно чл. 4, параграф 3, буква "г" от Регламент (ЕО) № 852/2004. Доставка трябва да се организират така, че да бъдат приети незабавно в учебното заведение и подредени за съхранение, без да се прекъсва температурният режим до раздаването им на децата и учениците; 5. да са етикетирани съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. 	
Приоритет/и при избора на продукти:	
Закупуване на местно или регионално равнище	☒
Биологични продукти	☒
Къси вериги на доставка	☐
Ползи за околната среда (моля, уточнете: <i>напр. хранителни мили, опаковка ...</i>)	☐
Продукти, признати в рамките на установените в Регламент (ЕС) № 1151/2012 схеми за качество	☐
Свободна търговия	☐

Други: моля, уточнете	
Бележки	

6. СЪПЪТСТВАЩИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ МЕРКИ

Член 23, параграф 10 от основния акт и член 2, параграф 1, буква й) от регламента за изпълнение

Заглавие	Цел	Съдържание
Посещения на стопанства/мандри / селскостопански музеи	Приобщаване на децата към земеделските процеси при отглеждането и производството на селскостопанска продукция	Организиране на посещения в най-близкото стопанство/мандра/ селскостопански музей, където децата от първи до четвърти клас да придобият знания по отношение на същинските процеси в селското стопанство.
Създаване и поддържане на градини	Чрез пряката грижа и отговорност по създаването и отглеждането на градини, децата да придобият знания и добри навици.	Създаване, изграждане и поддържане на малки градински пространства, в близост до или в самия двор на училището/детската градина. В обхвата на тази мярка попадат всички деца от целевата група.
Часове по дегустация/кръжоци по готварство	Придобиване на добри навици и запознаване с приложението на плодовете, зеленчуците, млякото и млечните продукти в храненето на човека.	Провеждане на часове по готварство и дегустация в рамките на училищата/центровете за специална образователна подкрепа(столове, помещения за приготвяне на училищната храна), в които децата от първи до четвърти клас да участват в процесите на приготвяне на собствената си полезна храна.
Уроци, лекции, работни групи	Запознаване на децата със земеделието, здравословните хранителни навици и опазването на околната среда	Мероприятията ще се провеждат на територията на детската градина/училището/ центъра за специална образователна подкрепа и/или в други помещения в населеното място (читалища, зали, кинозалони).
Състезания и игри	Придобиване на знания, чрез забавление	Организиране на мероприятия на територията на училищата/ центровете за специална образователна подкрепа или в населеното място, на които всички деца от целевата група да се забавляват.
Предлагане на мед	Запознаване на децата с вкуса и полезните свойства на меда – здравословен	Раздаване на децата в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа на мед.

	селскостопански продукт.	
--	--------------------------	--

7. МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

7.1. Цени на плодове и зеленчуци/мляко в училищата

Член 24, параграф 6 от основния акт и член 2, параграф 1, буква 3) от регламента за изпълнение

Плодовете, зеленчуците, млякото и млечните продукти в детските градини, училищата и центрoвете за специална образователна подкрепа се предоставят безплатно на децата и учениците. Доставянето им е осигурено с финансови средства от Европейския съюз и от националния бюджет.

7.2. Честота и продължителност на разпространение на плодове и зеленчуци/мляко в училищата и на съпътстващите образователни мерки

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 2, буква б) от регламента за изпълнение

Предвидена честота на разпространението:

	Предлагане на плодове и зеленчуци в училищата	Предлагане на мляко в училищата
Веднъж седмично	☐	☐
Два пъти седмично	☒	☒
Три пъти седмично	☐	☐
Четири пъти седмично	☐	☐
Ежедневно	☐	☐
Друго: два пъти годишно	☐	☐

Бележки: не

Предвидена продължителност на разпространението:

	Предлагане на плодове и зеленчуци в училищата	Предлагане на мляко в училищата
2 седмици или по-малко	☐	☐
> 2 и 4 или по-малко седмици	☐	☐
> 4 и 12 или по-малко седмици	☐	☐
> 12 и 24 или по-малко седмици	☐	☐
> 24 и 36 или по-малко седмици	☐	☐

През цялата учебна година	☒	☒
<p>Предвидена продължителност на съпътстващите образователни мерки през учебната година:</p> <p>Задължително условие е във всяко учебно заведение да се прилага най-малко една съпътстваща мярка през всеки отчетен период.</p>		

7.3. График на разпространение на плодове и зеленчуци/мляко в училищата

Член 23, параграф 8 – и член 23а, параграф 8, ако се доставят други ястия – от основния акт и член 2, параграф 2, буква б) от регламента за изпълнение

Предвиден график на разпространение през деня:

	Предлагане на плодове и зеленчуци в училищата	Предлагане на мляко в училищата
Сутрин/сутрешна/и почивка/и между учебните часове	☒	☒
Обедна почивка	☐	☐
Следобед/следобедна/и почивка/и между учебните часове	☒	☒

Бележки:

- Плодовете и зеленчуците се раздават в деня на доставката, отделно от основните хранения, в сутрешната/следобедната почивка между учебните часове, чрез индивидуална порция за всяко дете.
- Задължително условие за млякото и млечните продукти е да се осигури постоянна хладилна верига, чрез съответните съоръжения за съхранение.
- Раздаването на продуктите се извършва по определен, съгласуван с директора на учебното заведение график.
- Контролът по съхранението и раздаването на продуктите се извършва от директора на съответното учебно заведение, БАБХ и Държавен фонд „Земеделие“.

7.4. Разпространение на млечни продукти в Приложение V към Регламент (ЕС) № 1308/2013

Член 23, параграф 5 от основния акт, член 5, параграф 3 от регламента за определяне (№ 1370/2013) и член 2, параграф 2, буква е) от регламента за изпълнение

Не

Да

7.5. Избор на доставчици

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 1, буква л) от регламента за изпълнение

Детските градини, училищата и центрoвете за специална образователна подкрепа могат да участват във всяка една от схемите самостоятелно (като заявители) или чрез заявител от следните категории:

- Еднолични търговци, търговски дружества и кооперации, които са поели задължение към едно или повече учебни заведения за доставка на плодове и зеленчуци и/или на мляко и млечни продукти;

- Производители на плодове и зеленчуци, включително организации и групи на производители на плодове и зеленчуци и производители на мляко и млечни продукти.

- Общините – за учебните заведения, които се намират на тяхната територия.

Всички заявители подлежат на одобрение от Държавен фонд "Земеделие".

7.6. Допустими разходи

7.6.1. Правила за възстановяване на разходите

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 1, буква и) от регламента за изпълнение

Направените разходи се възстановяват въз основа на фактури, платежни документи и други съпътстващи доставките документи. На база методика, разработена от Държавен фонд „Земеделие“ и одобрена от изпълнителния директор на Държавен фонд „Земеделие“, са определени пределни цени за възстановяване на разходите на заявителите за доставяните плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти.

Пределните цени са формирани като са взети предвид средните пазарни цени в страната на предоставяните по схемите продукти, логистичните и транспортни разходи за извършването на доставката и разпространението на продуктите в учебните заведения и процентна надбавка, която частично да отговори на необходимостта от минимална печалба. Методиката за изчисление на пределните цени е публичен документ, който може да бъде открит на следния електронен адрес:

http://www.dfz.bg/bg/selskostopanski-pazarni-mehanizmi/school_milk/

От учебна 2020/2021 година извършените от одобрените заявители допустими разходи по схемата ще се възстановяват на база стандартни таблици за единични разходи, определени по методика, утвърдена от изпълнителния директор на ДФЗ.

За формиране на цените на продуктите се анализират средномесечните цени по продукти от последната учебна година за месеците, през които са се извършвали доставки, като се използват данни от Системата за агропазарна информация (САПИ). При необходимост и липса на данни от САПИ могат да бъдат използвани и други официални източници на пазарна информация.

За изчисление на крайните цени на продуктите по схемата към формираните средни цени се включват надбавки за логистичните и транспортни разходи за извършването на

доставката и разпространението на продуктите в учебните заведения, както и процентна надбавка, която частично да отговори на необходимостта от минимална печалба.

Методиката гарантира разумен, съпоставим и проверим метод на ценообразуване, съобразен с правилата на европейското право в областта.

Методиката за определяне на стандартните таблици за единичните разходи е публичен документ, който може да бъде открит на:

https://dfz.bg/bg/selskostopanski-pazarni-mehanizmi/school_milk/metodika-ceni/

7.6.2. Допустимост на някои разходи

Член 23, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 2, буква б) от регламента за изпълнение

Моля, посочете дали разходите на плодовете и зеленчуците и млякото за училищата, предоставени по схемата за училищата включват разходите за закупуване, наемане и заемане на оборудване, използвано при доставката и разпространението на продуктите.

Посочете всички конкретни условия за допустимост, установени на национално ниво, над тези, които се съдържат в регламентите на ЕС (например пределни стойности за някои категории разходи като транспорт, където се фактурират отделно; изключване на някои разходи).

Неприложимо

7.7. Участие на органи и заинтересованите страни

Член 23, параграфи 6 и 9 от основния акт и член 2, параграф 1, буква к) от регламента за изпълнение

В организацията на схемата участват Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на образованието и науката, Министерство на здравеопазването, Държавен фонд „Земеделие” и Българска агенция по безопасност на храните.

Министерството на земеделието, храните и горите осъществява координация на дейностите, свързани с прилагането на схемата. То представя пред Европейската комисия националната стратегия и промените в нея и заявява средствата по чл. 23а, т. 3 на Регламент (ЕС) № 1308/2013 и участва в информационни кампании за популяризиране на схемата.

Министерството на образованието и науката съдейства за прилагането на съпътстващи мерки; може да организира и провежда съвместно с Министерството на земеделието, храните и горите и с Министерството на здравеопазването обучение на учителите и служителите в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа, които са ангажирани с прилагането на схемите, включително за прилагане на съпътстващите мерки; информира детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа за целите на схемите за предоставяне на хранителни продукти и за условията и реда за участие в тях, включително чрез предоставяне на печатни материали и указания; подпомага популяризирането на схемите сред родителите въз основа на получени указания и печатни материали от Министерството на земеделието, храните и горите и от Министерството на здравеопазването.

Министерство на здравеопазването изготвя указание за прилагане на специфични здравни изисквания при разпределянето на млякото и млечните продукти в детските градини, училищата и центровете за специална образователна подкрепа и утвърждава списъка на допустимите млечни продукти, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения, (Обн. ДВ. бр.65/2011г.), Наредба № 37 от 21 юли 2009 г. за здравословно хранене на учениците, (Обн. ДВ. бр.63/2009 г.) и Наредба № 8 от 2018 г.

Министерство на здравеопазването участва в разработването на здравно-информационни материали.

Важни функции по прилагане на схемата са възложени на Държавен фонд „Земеделие“, който е акредитиран като Разплащателна агенция в България, респективно са му възложени функциите по одобряване, отказ на одобряване или оттегляне на акт за одобрението на заявителите по схемата, включително по изготвяне на всички видове образци на заявления за одобряване на заявителите и заявки за плащане на помощта. В качеството си на Разплащателна агенция Държавен фонд „Земеделие“ извършва административни проверки и проверки на място на подадените заявки за плащане и изплаща помощта. Въз основа на извършените проверки Държавен фонд „Земеделие“ одобрява или отхвърля, изцяло или частично, заявката за плащане. ДФЗ провежда информационна кампания за популяризиране на схемата. Извършва ежегоден мониторинг на прилагането на схемите и нотифицира ЕК за резултатите от мониторинга. Извършва и оценка на ефективността на прилагането на схемата в България. Държавен фонд „Земеделие“ осигурява централизирано прилагане на съпътстващите мерки при наличие на достатъчно бюджет за всички учебни заведения, които участват в схемите. Българска агенция по безопасност на храните контролира безопасността и качеството на разпределяните по схемата продукти, като сключва споразумение за сътрудничество при извършването на проверките с Държавен фонд „Земеделие“.

7.8. Информация и публичност

Член 23а, параграф 8 от основния акт и член 2, параграф 1, буква м) от регламента за изпълнение

Прилагането на информационни дейности е централизирано, като Държавен фонд "Земеделие" извършва дейностите и мероприятията, свързани с повишаване на информираността и популяризирането на схемата:

- Изработване и поддържане на интернет страница;
- Ежегодно изработване на информационни плакати, брошури;
- Организиране на публични информационни форуми.

7.9. Административни проверки и проверки на място

Член 2, параграф 2, буква ж) от регламента за изпълнение

Административните проверки и проверките на място са отговорност на Държавен фонд Земеделие.

Административни проверки:

В регионалните звена се приемат съответните документи, като се извършва оценка на окомплектованост и легитимност. Въвеждат се първоначалните /изходните/ данни, като се спазва процедурата за „четирите очи“.

На централно ниво се извършва оценка за допустимост и оторизация на разходите, посредством процедурата за „четирите очи“. Обследват се първичните счетоводни документи, доставката на продуктите, средните грамажи, изискванията за разнообразие и спазването на пределните цени.

От учебна 2020/2021 година извършените от одобрените заявители допустими разходи по схемата ще се възстановяват на база стандартни таблици за единични разходи и се обследват броя на доставените порции, средните грамажи, изискванията за разнообразие и спазването на утвърдените цени.

Административните проверки се извършват в специализирана интегрирана система за административен контрол, която е автоматизирана от „входа“ до изплащането на финансовата помощ.

Чрез риск анализ се генерира информация за извършване на проверките на място. Проверките на място се извършват от ДФ „Земеделие“, с участието на Българската агенция по безопасност на храните. Следи се за качеството на плодовете/зеленчуците и млякото/млечните продукти, извършва се измерване на теглото на доставяните продукти, документални проверки, вкл. и за броя на децата и учениците от целевата група.

7.10. Мониторинг и оценка

Член 2, параграф 2, буква ж) от регламента за изпълнение

Ежегодният мониторинг и оценката на изпълнението на схемите се прилагат на национално ниво, централизирано, от Държавен фонд „Земеделие“. За извършване на допълнителна оценка на петгодишна база, ДФЗ прилага процедура по възлагане на обществена поръчка.

8. Период на прилагане

Настоящата стратегия е за периода, посочен в Регламент (ЕС) 1308/2013 и Делегиран Регламент (ЕС) 2017/40, като на основание чл. 47а, ал. 3 от Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на ЕС, същата заменя утвърдената от министъра на земеделието, храните и горите Национална стратегия за предлагането на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти в детските градини и училищата в Република България от учебната 2017/2018 до учебната 2022/2023 година.